

ОЛОС РОЗУМУ-1

Вона прийшла до нього перед ранком.

Увійшла дуже обережно, тихо, безшелесно, пливла через кімнату наче примара, наче з'ява, а єдиний звук, який супроводжував її рух, видавала опанча, що терлася об голу шкіру. Утім, саме той тихесенький, ледь чутний шурхіт розбудив відьмака, а може, лише вирвав із напівсну, в якому він монотонно колихався, немов у безодні, підвішений між дном і поверхнею спокійного моря, серед легенько розгойданих пасм фукусу.

Він не ворухнувся, не здригнувся навіть. Дівчина підпливла ближче, скинула опанчу, поволі, із ваганням, сперлася зігнутих коліном об край ложа. Він дивився на неї з-під примружених повік, не виказуючи, що вже не спить. Дівчина обережно залізла на постіль, на нього, обійнявши його стегнами. Спершись на напружені руки, мазнула по його обличчю волоссям, що пахло ромашкою. Рішуча й мовби нетерпляча, схилилася, торкнулася кінчиком перса його повіки, щоки, губ. Він посміхнувся, взявши її за плечі, дуже повільно, обережно, делікатно. Вона випросталася, тікаючи від його пальців, промениста, підсвічена, розмита у своєму сьайві в імлістій сірості ранку. Він ворухнувся, проте рішучим натиском обох долонь вона заборонила йому змінювати позицію, легкими, але наполегливими рухами стегон домагаючись відповіді.

Він відповів. Вона вже не тікала від його долонь, відкидала голову назад, стріпувала волоссям. Шкіра її була холодною і дивно гладенькою. Очі, які він бачив, коли вона наближала обличчя до його щоки, були великі й темні, наче очі русалки.

Заколисаний, він потонув у ромашковому морі, яке збурилося і зашуміло, втративши спокій.

ІДЬМАК

I

Потім казали, що чоловік той прийшов у місто з півночі, через браму Линварів¹. Йшов пішки, а нав'юченого коня вів за повід. Стояло пізне пообіддя, і крам линварів та римарів було замкнено, а вуличка була порожньою. Було тепло, але чоловік той мав напнутого на плечі чорного плаща. Чим привертав увагу.

Затримався він перед корчмою «Старий Наракорт», постояв хвилину, дослухаючись до гомону голосів. У корчмі, як завжди о цій порі, було повно людей.

Незнайомець не зайшов до «Старого Наракорту». Потяг коня далі, вуличкою вниз. Там була інша корчма, менша, і звалася вона «Під Лисом». Тут було пусто. Корчма мала не найліпшу славу.

Корчмар підняв голову від діжки з квашеними огірками й зміряв гостя поглядом. Чужинець, все ще у плащі, стояв перед шинквасом рівно, нерухомо, мовчав.

— Що дати?

— Пива, — сказав незнайомець. Голос мав неприємний.

Корчмар обтер руки полотняним фартухом та наповнив кухоль. Кухоль був надщербленим.

Незнайомець не був старим, але волосся мав майже біле. Під плащем він носив потертий шкіряний кубрак², шнурований під шиєю та на плечах. А коли стягнув плаща, усі помітили, що на спині, на паску, мав меча. Не було у тому нічого дивного, у Візімі чи не всі ходили зі зброєю, тільки-от ніхто не носив меча на спині, ніби лук чи колчан.

¹ Линвар — ремісник, який виготовляє мотузки, шнури, линви.

² Кубрак — рід верхнього одягу, грубий простий кунтуш, куртка із довгими полами.

Незнайомец не всівся за стіл поміж нечисленими гостями, а й далі стояв біля шинквасу, міряючи хазяїна пронизливим поглядом. Сьорбнув із кухля.

— Шукаю кімнату на ніч.

— Не маю, — буркнув корчмар, зиркаючи на чоботи незнайомця, закурені та брудні. — У «Старому Наракорті» спитайте.

— Я волів би тут.

— Не маю, — корчмар нарешті упізнав акцент незнайомця. То був ривієць.

— Заплачу́, — промовив чужинець тихо, мовби вагаючись.

Саме тоді й розпочалася та паскудна історія. Віспуватий бурмило, котрий похмуро спостерігав за незнайомцем із тієї самої миті, як той увійшов, устав і приступив до шинквасу. Двійко його приятелів стали позаду, на відстані двох кроків.

— Нема місця, гультіпако, сволото ривійська, — чвиркнув віспуватий, ставши впритул до незнайомця. — Нам тут, у Визімі, такі, як ти, не потрібні. Це порядне місто!

Незнайомец узяв кухля та відсунувся. Глянув на корчмаря, але той відвів очі. Йому б і на думку не спало захищати ривійця. Зрештою, хто тих ривійців любить?

— Кожен ривієць — злодій, — вів далі віспуватий, дихаючи пивом, часником і злістю. — Чуєш, що кажу, вилупку?

— Не чує. Йому вуха лайном позакладало, — сказав один із тих, задніх, а другий зареготав.

— Плати й вали звідси! — верескнув подзьобаний.

Незнайомец тільки тепер подивився на нього.

— Пиво доп'ю.

— А ми тобі допоможемо, — просичав бурмило.

Він вибив з рук ривійця кухоль і, одночасно хапаючи зайду за плече, вчепився пальцями у ремінь, який перекреслював навквіс груди чужинця. Один із тих, іззаду, піднімав кулак для удару. Чужак крутнувся на місці, вибиваючи віспуватого з рівноваги. Меч засичав у піхвах та коротко зблиснув у світлі каганців. Завирувало. Крик. Хтось із відвідувачів кинувся до виходу. З гуркотом упав стілець, луснула об підлогу глиняна миска. Корчмар — губи у нього тремтіли — дивився на жакливо розрубане обличчя віспуватого, який, чіпляючись пальцями за край

шинквасу, саме зсувався, зникав з очей, немовби тонув. Ті двійко лежали на підлозі. Один нерухомо, а другий звивався і трясся у темній калюжі, що швидко збільшувалася. У повітрі, свердлячи вуха, вібрував тонкий, істеричний жіночий крик. Корчмар затремтів, хапнув ротом повітря й почав блювати.

Незнайомець відступив під стіну. Зігнутий, напружений, уважний. Меча він тримав обома руками, водячи вістрям у повітрі. Ніхто не рухався. Жах, неначе холодне багно, заліплював обличчя, сковував рухи й затикав горлянки.

Стражники увірвалися до корчми зі стукотом і грюкотом, утрюх. Мабуть, були поблизу. Мали наготові оплетені ременями палиці, але, побачивши трупи, відразу вихопили мечі. Рівієць притулився спиною до стіни, лівицею витяг з-за халяви кинджал.

— Кинь те! — зарепетував один зі стражників тремтячим голосом. — Кинь те, харцизяко! Із нами підеш!

Другий стражник копнув лавку, що не дозволяла йому зайти до рівійця збоку.

— Біжи по людей, Жмутик! — крикнув до третього, який тримався ближче до дверей.

— Не треба, — сказав незнайомець, опускаючи меч. — Сам піду.

— Підеш, сучий вилупку, але на мотузці! — зайшовся отой, із тремливим голосом. — Кинь меч, бо я тобі довбню розвалю!

Рівієць випростався. Швидко сунув клинок під ліву пахву, а правицею, здійнявши її над головою, у бік стражників, швидко накреслив у повітрі складний знак. Блиснули сріблясті заклепки, якими було густо всіяно довгі, аж по лікті, манжети шкіряного каптану.

Стражники відсахнулися на крок, закриваючи обличчя ліктями. Хтось із гостей схопився на ноги, хтось знову побіг до дверей. Ще раз, дико і страшно, закричала жінка.

— Сам піду, — повторив незнайомець гучним металевим голосом. — А ви троє — попереду. Ведіть до бургомистра. Я дороги не знаю.

— Так, пане, — промимирив стражник, опустивши голову. Рушив до виходу, непевно озираючись. Двійко інших спішно пішли за ним, задкуючи. Незнайомець крокував слідом, ховаючи меч до піхов, а кинджал за халяву. Як проходили вони повз столи, то гості заслоняли лица полами кубраків.

II

Велерад, бургомістр Візіма, пошкріб підборіддя й замислився. Не був він ані забобонним, ані боязким, але це не надихало його зостатися сам на сам із біловолосим. Нарешті він наважився.

— Вийдіть, — наказав стражникам. — А ти сідай. Ні, не тут. Отам, подалі, як твоя ласка.

Незнайомиць усівся. Не мав він уже ані меча, ані чорного плаща.

— Слухаю, — сказав Велерад, бавлячись важкезним буздиганом¹, що лежав на столі. — Я Велерад, бургомістр Візіма. Що маєш мені сказати, мосьпане розбійнику, перед тим, як підеш до темниці? Троє убитих, спроба накласти прокляття — незле, аж ніяк незле. За такі речі у нас, у Візімі, на палю саджають. Та я людина справедлива, спочатку тебе вислухаю. Кажі.

Рівієць розстебнув кубрак, дістав з-під нього сувій білої козячої шкіри.

— На роздоріжжях, по корчмах прибиваєте, — сказав він тихо. — Правда те, що там пишете?

— А, — буркнув Велерад, дивлячись на витравлені на шкірі руни. — Така, значить, справа. Як я відразу не здогадався? Авжеж, найщиріша правда. Підписано: Фольтест, король, владця Темерії, Понтару й Магакаму. Виходить, правда. Але відозва відозвою, а закон законом. У Візімі я закон та порядок пильную! Людей мордувати не дозволю! Зрозумів?

Рівієць кивнув на знак того, що зрозумів. Велерад гнівно посопів.

— Знак відьмацький маєш?

Незнайомиць знову поліз за комір каптану, видобув круглий медальйон на срібному ланцюжку. На медальйоні було вибито голову вовка із вишкіреними іклами.

— Ім'я якесь маєш? Можеш будь-яке назвати, не з цікавості запитую, а щоб розмову полегшити.

— Звуся Геральтом.

— Та хоч і Геральтом. Судячи з вимови — з Рівії?

— З Рівії.

¹ Буздиган — різновид булави із головою з шипами.

— Так. Знаєш що, Геральте? Із тим, — Велерад поплескав долонею по відозві, — із тим — дай собі спокій. То поважна справа. Багацько вже намагалися. То, брате, не те саме, що пару гультяїв захльостати.

— Знаю. Це мій фах, бургомістре. Написано — три тисячі оренів нагороди.

— Три тисячі, — бургомістр закопили губи. — І принцесу докупи, як люди балакають, хоча милостивий Фольтест того й не дописав.

— У принцесі я не зацікавлений, — сказав спокійно Геральт. Сидів, склавши руки на колінах. — Написано — три тисячі.

— Що за часи, — зітхнув бургомістр. — Що за паршиві часи! Ще років двадцять тому хто б і подумав, навіть на п'яну голову, що такі професії будуть? Відьмаки! Мандрівні вбивці василісків! Бродячі різунни драконів та утопців! Геральте! У твоєму цеху пиво дозволено пити?

— Дозволено.

Велерад плеснув у долоні.

— Пива! — гукнув. — А ти, Геральте, сідай ближче. Бо чого ж то я. Пиво було холодним і пінистим.

— Паршиві часи настали, — ремствував Велерад далі, сьорбаючи з кухля. — Наплодилося усілякої мерзоти. У Магакамі, у горах, аж роїться від боболаків. У лісах раніше хоч би вовк який вив, а зараз — на тобі: примари, боровики якісь, куди не плюнь — вовкулак чи інша яка зараза. По селах русалки та жалібниці дітей крадуть, на сотні вже рахуємо. Хвороби, про які раніше й не чув ніхто, аж волосся дибки. Ну, а до комплекту ще й оте! — він попхнув сувій шкіри по столу. — Не дивина, Геральте, що такий попит на ваші послуги.

— Ця королівська відозва, бургомістре, — підвів голову Геральт. — Чи знаєте подробиці?

Велерад відхилився на спинку стільця, сплів руки на череві.

— Подробиці, кажеш? А знаю. Не те щоб з перших рук, але з достовірних джерел.

— Про те мені, власне, і йдеться.

— От ти уперся. Як знаєш. Слухай. — Велерад ковтнув пива, притишив голос. — Милостивий наш Фольтест, ще королевичем, за правління старого Меделла, свого батька, демонстрував нам, що може утнути, а утнути міг чимало. Ми сподівалися, що із часом те минеться. Але ж швидесенько після коронації, відразу по смерті старого короля, Фольтест

самого себе перевершив. Ми аж роти пороззявляли. Коротше: зробив він дитинку своїй рідній сестрі Адді. Адда була від нього молодшою, але завжди вони трималися купи, і ніхто нічого їй не підозрював, ну, може, тільки королева... Отож: дивимосся, аж тут Адда — нате вам, із таким ото пузом, а Фольтест починає розводитися про шлюб. Із се-строю, уявляєш, Геральте? Ситуація диявольськи загострилася, бо Визімір з Новіграда саме вирішив видати за Фольтеста свою Дальку, вислав посольство, аж тут треба тримати короля за руки-ноги, бо той готовий бігти та гнати тих послів утришия. Вдалося, на наше щастя, бо Визімір спересердя випустив би нам тельбухи. Потім, не без допомоги Адди, яка зуміла вплинути на свого брата, вдалося знеохотити щеня від швидкого шлюбу. Ну а потім Адда народила, у належний час, аякже. А тепер слухай, бо починається. Те, що народилося, бачив небагацько хто, але одна повитуха вискочила з вікна вежі, а у другій потьмарився розум, і вона й досі ходить зателепкувата. Думаю, що виродок був не вельми гожий. Була це дівчинка. Зрештою, вона відразу ж померла, бо ніхто, як мені здається, не поспішив перев'язати пуповини. Адда, на своє щастя, пологів не пережила. А потім, брате, Фольтест укотре вчинив дурню. Виродка треба було відразу спалити або, я знаю, закопати десь на відлюдді, але не ховати у саркофазі у підземеллях палацу.

— Запізно тепер бідкатися. — Геральт підвів голову. — У будь-якому разі треба було прикликати когось із Відунів.

— Ти про отих здириків із зірками на капелюхах? А як же! Злетілося їх із десяток, але вже потім, як стало зрозуміло, що у тому саркофазі лежить. І що з нього ночами вилазить. А вилазити почало не відразу, ні. Сім років після поховання була тиша. Аж тут якось уночі — на місяць уповні — крик у палаці, вереск, безлад! Що тут довго говорити, ти на тому знаєшся, та й відозву читав. Немовля у труні піросло, та неабияк, а зуби в нього стали такі, що аж жах. Одним словом — стрига. Шкодую, що ти трупів тих не бачив. Як я. Тоді обминав би ти Визімір стороною.

Геральт мовчав.

— У ті часи, — продовжував Велерад, — Фольтест, як я вже казав, закликав до нас цілу громаду чаклунів. Гелг'отали вони один поперед одного, мало не побилися отими своїми ціпками, що вони їх носять, напевно, аби псів відганяти, коли їх ними цькують. А я так вважаю, що

цькують регулярно. Перепрошую, Геральте, якщо маєш іншу думку про чародіїв, при твоєму фахові напевне маєш, але як на мене, то дармодіи вони й дурні. Ви, відьмаки, серед людей жужили більшої довіри. Бо ви, як би то сказати, конкретні.

Геральт усміхнувся, але не прокоментував.

— Та до справи. — Бургомістр зазирнув у кухоль і долив собі й рівійцю. — Деякі поради чаклунів здавалися мені аж ніяк не дурнуватими. Один пропонував спалити стригу разом із палацом та саркофагом, другий радив відрубати їй довбешку заступом, інші більше схилилися до забивання кілків у різні частини її тіла, зрозуміло, удень, коли дияволиця спала у труні, виснажена нічними втіхами. На жаль, знайшовся один блазень, у загостреній шапці на лисій голові, горбатий пустельник, який придумав, що то є чари, що їх можна зняти і що зі стриги знову стане Фольтестова донечка, чарівна, мов писанка. Треба тільки просидіти у крипті цілу ніч — і все, справу вирішено. Після чого — уявляєш, Геральте, що то був за дурень, — пішов він на ніч до палацу. Як легко здогадатися, мало що від нього лишилося, тільки шляпа та палиця. Але Фольтест учепився у ту ідею, як реп'ях у собачий хвіст. Заборонив будь-які спроби вбити стригу, а з усіх закутків краю понастягував шарлатанів, аби ті відчарували принцесу зі стриги. Ото була мальовнича компанія! Якись баби покручені, якись кульгавці, брудні, брате, завошивлені, аж жаль брав. Ну й гайда вони чарувати, головним чином над мискою та кухлем. Зрозуміло, декого Фольтест та Рада швиденько викрили, кількох навіть на частоколі повісили, але замало, замало. Я б їх усіх повісив. Про те, що стрига, натомисть, раз у раз когось та загризала, не звертаючи ані на шарлатанів, ані на їх закляття ні найменшої уваги, я вважаю, говорити не треба. Як і про те, що Фольтест у палаці вже не мешкав. Ніхто не мешкав.

Велерад перервався, сьорбнув пива. Відьмак мовчав.

— І так воно, Геральте, тягнеться вже шість років, бо те уродилося років чотирнадцять тому. Мали ми за цей час трохи інших турбот, бо повоювали із Визіміром з Новіграда, але із пристойних, зрозумілих причин, йшлося про перенесення межових стовпів, а не про якихось там дочок чи заручини. Фольтест, до речі, починає вже бубонити про шлюб й розглядає парсуни¹, що їх надсилають із сусідніх дворів, —

¹ Парсуни (заст.) — портрети.